

Zviedrija

Vispārīgā informācija

Oficiālais nosaukums:

Zviedrijas Karaliste
konstitucionāla monarhija

Valsts iekārta:

Galvaspilsēta:

Stokholma

Valsts valoda:

zviedru

Teritorija

Platība:

449 964 km²

Sauszemes robeža:

2 233 km

Krasta līnija:

3 218 km

Robežvalstis:

Somija 614 km, Norvēģija 1 619 km

Administratīvais iedalījums:

21 grāfiste

Lielākās pilsētas:

Gēteborga, Malme, Upsala

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits (2014):

9 747 355*

Pieaugums (2014):

1,1%*

Nacionālais sastāvs:

zviedri - 91%, somi - 3%, sāmi - 0,2%, norvēģi, grieķi, turki, dāņi*

Reliģijas:

luterāņi 87%, pārējie 13%**

Ekonomiskie rādītāji

IKP (2014):

429,5 miljards EUR*

IKP pieaugums (2014):

2,1%*

IKP uz iedzīvotāju (2014):

44 301 EUR*

IKP PPP (2014):

434,2 miljardi USD (42. vieta pasaulē)**

IKP PPP uz vienu iedzīvotāju (2014):

44 700 USD (26. vieta pasaulē)**

IKP sastāvs (2014):

lauksaimniecība 1,8%, rūpniecība 33,4%, pakalpojumi 64,8%**

Preču eksports (2014):

123,7 miljardi EUR*

Preču imports (2014):

122,4 miljardi EUR*

Eksporta partneri (2014):

Norvēģija 10,5%, Vācija 10,0%, Lielbritānija 7,2%, Somija 7,0%, Dānija 6,9%, ASV 6,7%, Nīderlande 5,0%, Beļģija 4,4%, Francija 4,4%*

Importa partneri (2014):

Vācija 17,3%, Norvēģija 8,3%, Nīderlande 7,9%, Dānija 7,3%, Lielbritānija 6,2%, Somija 5,0%, Krievija 4,9%, Ķīna 4,5%, Francija 4,4%*

Eksporta produkti:

rūpniecība, elektronika, transporta līdzekļi, papīra, celulozes un koka izstrādājumi, ķīmiskie produkti, dzelzs un tērauda izstrādājumi

Importa produkti:

naftas produkti, elektronika, transporta līdzekļi, rūpnieciskās iekārtas, ķīmiskie izstrādājumi, minerālprodukti, pārtikas preces, apģērbi

Galvenās nozares:

metālrūpniecība, celulozes un papīra izstrādājumu ražošana, pārtikas rūpniecība, transporta līdzekļu ražošana, mašīnbūve, farmācija, precīzijas instrumentu ražošana (gultņi, radio un telefonu detaļas, ieroči)

Dabas resursi:

dzelzs rūda, varš, svins, cinks, zelts, sudrabs, volframs, urāns, arsēns, laukšpats, meža resursi, ūdens resursi elektroenerģijas ražošanai

Ienākošās uzkrātās ĀTI (2014):

273,1 miljardi EUR*

Izejošās uzkrātās ĀTI (2014):

322,8 miljardi EUR*

* Zviedrijas statistikas pārvalde, www.scb.se

** Central Intelligence Agency, www.cia.gov

Valūta (2014):	Zviedrijas krona (SEK); 1 EUR = 9,0968 SEK***
Fiskālais gads:	kalendārais gads
Inflācija (2014):	-0,2%*
Bezdarba līmenis (2014):	8,0%*
Uzņēmumu ienākuma nodoklis:	22%

Papildus informācija

Tālsarunu kods:	+46
Interneta IDL:	.se

Zviedrijas Karaliste (zviedriski *Konungariket Sverige*) ir augsti attīstīta mononacionāla valsts Eiropas ziemeļos - Skandināvijā. Rietumos un ziemeļos tā robežojas ar Norvēģiju, ziemeļaustrumos ar Somiju, bet no austrumiem un dienvidiem to apskalo Baltijas jūra. Dienvidos Kategata, Ēresunda un Skageraga šaurumi atdala valsti no Dānijas. Zviedrijai pieder divas lielas salas Baltijas jūrā – Gotlande un Ēlande. Garajā jūras piekrastē ir neskaitāmas salas un dabiski izveidojušās ostas. Zvejniecība un kuģniecība senāk bija svarīgi peļņas avoti vietējiem iedzīvotājiem. Gēteborga ir valsts lielākā osta, kas uztur rosīgu kravu un pasažieru satiksmi ar kontinentu. Augstākais kalns ir Kebnekaise - 2123m virs jūras līmeņa.

Sākot ar 1397.gadu, Dānijas pakļautībā esošā Zviedrija bija Kalmāres Ūnijā, bet no 1521.gada līdz 1523.gadam Gustavs I atjaunoja karalisti. Jau no 1814.gada Zviedrija ievēro neitralitāti un tieši nepiedalās pasaules karos. 1994. gadā 52,3% zviedru nobalsoja par iestāšanos Eiropas Savienībā.

Zviedrija ir viena no vecākajām karaļvalstīm pasaulē, taču vienlaikus tai ir arī senas demokrātijas tradīcijas. Valstī vienmēr bijusi brīvzemnieku kārtā, kas ietekmējusi valsts pārvaldi. Parlamentārā demokrātija attīstījās XX gadsimta sākumā. Karaļa politiskā vara, kas jau bija sākusi pāriet parlamenta un valdības rokās, samazinājās vēl vairāk. Saskaņā ar 1974. gada konstitūciju monarhs veic tikai ceremoniālas funkcijas. 1979.gadā tika izdarītas izmaiņas likumā par troņa mantošanas kārtību, kas paredz vīriešu un sieviešu kārtas pēcnācējiem vienādas tiesības uz troni.

Kārlis XVI Gustavs (Carl Gustaf Folke Hubertus, dzimis 1946. gada 30. aprīlī) ir Zviedrijas karalis kopš 1973. gada 19. septembra. **Šells Stēfans Lēfvens** ir zviedru sociāldemokrāts, kopš 2014. gada 3. oktobra Zviedrijas premjerministrs.

Zviedrija ir lielākā no ziemeļvalstīm. Tās platība ir 449 964 km². Zviedrijas galvaspilsēta ir Stokholma.

Gadsimtiem ilgi Zviedrija bija etniski viengabalaina valsts. Vienīgā minoritāte – valsts ziemeļos dzīvojošie sāmi jeb lapi. Zviedrijā dzīvo apmēram 15 000 sāmu, daļa no viņiem iztiku joprojām iegūst no ziemeļbriežu audzēšanas. 1960 - 1970 gados vairāk nekā pusmiljons cilvēku no citām pasaules valstīm devās strādāt uz Zviedriju. Galvenokārt somi, bet iebrauca arī dienvidslāvi, grieķi un citi. Zviedrija uzņēma bēgļus no daudziem pasaules karstajiem punktiem. Pašlaik vairāk nekā miljons no 9,4 miljonu lielā šīs valsts iedzīvotāju skaita ir ieceļotāji vai vismaz viens no viņu vecākiem nav zviedru izcelsmes.

*** Sweden Riksbank, www.riksbank.se

Valsts dienviddaļā galvenokārt ir lauksaimniecības zemes, bet uz ziemeļiem lielākas teritorijas klāj meži. Lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir tikai nepilni 10 procenti no valsts kopplatības, tomēr zviedri sevi pilnībā apgādā ar pārtiku. Pašos dienvidos atrodas auglīgais Skones apgabals, ko dēvē par Zviedrijas klēti. Zviedrijas dienvidu daļa ir arī blīvāk apdzīvota, visvairāk - ieleja ap Mēlarena ezeru un Ērezunda reģions.

Pazīstamākie preču zīmoli ir *IKEA*, *Volvo*, *SAAB*, *Ericsson*, *Absolut*.

Ar Morica Stillera un Viktora Šēstrema darbiem zviedri jau kino industrijas rašanās sākumā ir devuši nozīmīgu ieguldījumu tās attīstībā. Vēlāk ārzemēs savas karjeras veidoja kino režisors Ingmārs Bergmans un aktrises Grēta Garbo, Ingrīda Bergmane un Anita Ekberga. Daudziem zviedru estrādes mūzika saistās ar grupu "ABBA".

Zviedru virtuve ir pazīstama ar tās *Smorgåsbord* (uzkodu bufete jeb zviedru galds), iecienīta ir arī Baltijas siļķe, zirņu zupa un pankūkas.

